

مصرف آب‌های زیرزمینی از خط قرمز عبور کرده است

معاون وزارت نیرو در امور آب و آبفا با بیان این که کشور دیگر تحمل شوک جدیدی را در بخش آب ندارد، هشدار داد: با ادامه روش های سنتی و حتی استفاده غیر اصولی از سیستم‌های نوین آبیاری، مسیر توسعه کشور مسدود خواهد شد.

معاون وزارت نیرو در امور آب و آبفا با بیان این که کشور دیگر تحمل شوک جدیدی را در بخش آب ندارد، هشدار داد: با ادامه روش های سنتی و حتی استفاده غیر اصولی از سیستم‌های نوین آبیاری، مسیر توسعه کشور مسدود خواهد شد. مهندس رحیم میدانی در گفتگو با خبرنگار اطلاعات در پاسخ به این سوال که به نظر می آید روش‌های نوین آبیاری خسارت بیشتری به منابع آبهای زیرزمینی وارد می کند، با تأیید این مطلب خاطرنشان کرد: امروز علاوه بر خشک شدن بسیاری از چاه‌های کشاورزی، حتی چاه برخی از شهرک‌های صنعتی هم خشک شده است؛ بنابراین وزارت کشاورزی علاوه بر گفته ها باید در عمل هم برای کاهش مصرف و افزایش بهره‌وری آب تلاش کند.

وی یادآور شد: توسعه سیستم‌های نوین آبیاری الزاماً به معنی کمک به کاهش مصرف آب نیست. از توسعه روش های نوین آبیاری باید به دو نتیجه کاهش مصرف آب و ارتقای بهره وری آب رسید؛ نکته ظریفی که فائو هم بر آن تأکید دارد.

معاون وزارت نیرو در امور آب و آبفا افزود: فائو اعلام کرده است که توسعه روش های نوین آبیاری الزاماً به معنی کاهش مصرف آب نیست. بنابراین زمانی می توان به کاهش مصرف دست یافت که حسابداری آب را به طور دقیق انجام دهیم. مثلاً یک کشاورزی که با 10 هزار مترمکعب سهم آب (به ازای یک هکتار زمین) به صورت سنتی آبیاری می کند، نصف آب یعنی 5000 مترمکعب به صورت زهاب سطحی یا تغذیه به سفره به حوضه آبریز برمی گردد. حال اگر دراستفاده از روش نوین آبیاری، همان کشاورز مدعی شود که 10 هزار مترمکعب سهم آب حق اوست و سپس با شیوه جدید آبیاری از جمله روش «تیپ‌تیپ»؛ آن را به مصرف برساند، در واقع نه فقط مصرف آب را کم نکرده است بلکه 50 درصد بازگشت آب به حوضه را هم به تبخیر و تعرق تبدیل کرده و به عبارت دیگر مصرف آب از سفره را افزایش داده است.

وی یادآور شد: پیش از گزارش فائو من به همکاران گفته بودم اگر در توسعه سیستم های آبیاری نوین از روش حسابداری آب استفاده نکنیم، یک شوک جدید را به نام توسعه و به شکل یک کلاه گشاد بر سر منابع آب کشور گذاشته ایم. مثلاً در دشت جهرم بیشترین توسعه آبیاری نوین در آنجا انجام شده است و اتفاقاً بیشترین عمق چاه ها را به دلیل پائین رفتن سطح ایستایی و کف شکنی های پی در پی در آنجا شاهد هستیم، بطوریکه عمق حفاری تعدادی از چاه ها تا 400 متر رسیده است. فائو هم همین را می گوید که سامانه های نوین در شمال آفریقا و خاورمیانه منجر به کاهش مصرف آب نشده است فقط در آبیاری باغات به روش قطره ای 6 درصد کاهش مصرف را به دنبال داشته است.

نامبرده با بیان این که پس از ورود فناوری پمپ به ایران و به دنبال آن افت سطح آب و کف شکنی پی در پی چاه ها، کشور تحمل شوک دیگری را ندارد، گفت: اگر در مقابل فناوری‌های پیشرفته منطقی، عاقلانه و عالمانه برخورد نکنیم، قطعاً به منابع آب کشور ضربه وارد خواهد شد و در صورت به دقتی در محاسبه بیلان منابع آب، این ضربه از ناحیه سیستم های نوین آبیاری وارد منابع آب کشور خواهد شد؛ البته ما به عنوان وزارت نیرو قطعاً جلوی این کار را خواهیم گرفت، اما چه بهتر که همکاران عزیز ما در وزارت جهاد کشاورزی بیابند مذاکره و بحث اصولی انجام دهیم. زیرا یگانه راه حل اصولی، کاهش مصرف آب و ایجاد مشاغل جایگزین برای کشاورزانی است که به دلیل محدودیت منابع آب، امکان ادامه فعالیت کشاورزی برای آنها میسر نیست.

وی با بیان اینکه اگر روش سنتی و حتی استفاده غیر اصولی از سیستم‌های نوین آبیاری ادامه یابد راه توسعه کشور مسدود خواهد شد، گفت: بدیهی است که چنین رویکردی می‌تواند تنش های اقتصادی اجتماعی را به همراه داشته باشد، اما مانعی برای تبدیل بحران های قابل کنترل امروز به بحران‌های غیر قابل کنترل فردا خواهد بود. بنابراین نباید مباحث کارشناسی گرفتار تعصبات دستگاهی شود و امیدواریم در مورد آبهای زیرزمینی نظم پذیری و تبعیت از قانون روز به روز بیشتر شود چون ناهنجاری و بی نظمی در درازمدت دودش به چشم همه خواهد رفت.

میدانی در ادامه از مسدود کردن حدود 32 هزار چاه غیرمجاز در دولت یازدهم خبر داد و تصریح کرد: امسال هم انسداد 15 هزار حلقه چاه را هدفگذاری کرده ایم. همچنین در کمیته تخصصی شورای عالی آب به دنبال مصوبه ای هستیم که کمیته ای تشکیل شود تا سایر دستگاه ها هم در طرح تعادل بخشی آب به ما کمک کنند و یکی از آن کمک ها ایجاد اشتغال جایگزین است.

وی همچنین از مسدود کردن تمامی چاه های غیرمجاز تا پایان کار این دولت خبر داد و افزود: چاه هایی که در محدوده خدماتی شهرها هستند به دلیل برداشت بسیار محدود، فشارچندانی به منابع آب زیرزمینی وارد نمی کنند را ساماندهی خواهیم کرد اما 130 هزار حلقه چاهی که سهم زیادی از برداشت غیرمجاز دارند را مسدود خواهیم کرد.

معاون وزارت نیرو در امور آب و آبفا ادامه داد: امروز برداشت آب از دشت های ممنوعه یا دادن پروانه برای برداشت بیشتر

مانند صدور چك از يك خزانه خالي است. لذا نبايد دائماً به وزارت نيرو فشار بياورند كه پروانه برداشت جديد صادر كنيد، چرا كه اين اقدام منافع، سرمايه و زندگي صاحبان چاه هاي مجاز را به مخاطره مي اندازد. متاسفانه در سايه چنين سياستي در قسمت هايي از دشت هاي استان ها از جمله كرمان اكنون نه فقط ذخاير ديناميك كه حتي ذخاير استاتيكي (ذخيره غير قابل تجديد) هم به پايان رسيده است و اين حاكي از مرگ كامل سفره زيرزميني آب است. وي همچنين درباره اينكه چرا در مقابل توسعه فضاي سبز چمن تهران در مقابل شهرداري قبل نايستاديد و اجازه داديد كه به اين حجم از حيف و ميل آب دامن زده شود، گفت: متاسفانه در اجراي مصوبه شوراي عالي آب در دولت يازدهم به دليل عدم همكاري وزارت كشور و شهرداري ها موفق نبوديم و پيشرفت كار حتي به 5 درصد هم نرسيد؛ گرچه مصوبه شورا لازم الاجرا بود. دردناك تر اينكه براي آبياري فضاي سبز در برخي موارد از شبكه شرب هم برداشت مي شود. با اين حال حتماً اجراي اين مصوبه را در دولت دوازدهم پيگيري خواهيم كرد.

ميداني افزود: بر اساس اين مصوبه وزارت كشور بايد با توجه به وضع اقليمي هر منطقه، براي همه شهرهاي كشور يك الكوي كشت متناسب و كم آب طلب ارائه مي داد، اما اين كار انجام نشد و حالا در صدد تهيه نظام نامه مشترك با وزارت كشور برآمده ايم تا يك برنامه ريزي ملي، استاني و شهرستاني براي اجراي مصوبه مذكور در سطح كشور داشته باشيم. وي همچنين با تاكيد بر اينكه اين وزارتخانه تصميم جديدي در مورد تغيير سهم حقايق و بران ارس اتخاذ نكرده است و برنامه و اي هم براي تجديد نظر در اين بخش ندارد، گفت: انتقال آب ارس به درياچه اروميه به اندازه سقف سهم حقايق استان آذربايجان شرقي بوده است.

معاون وزارت نيرو در امور آب و آبفا با اشاره به مصوبه اخير شوراي اقتصاد درباره صدور مجوز استفاده از تسهيلات مالي براي "پروژه انتقال آب ارس به دشت شبستر و درياچه اروميه" و نگراني و هاي پيش آمده مردم استان اردبيل در قبال احتمال کاهش سهم استان و شبكه آبياري و زهكشي دشت مغان از رودخانه مرزي ارس، گفت: در اواخر دولت دهم و طبق ابلاغيه رسمي معاونت آب و آبفاي وقت وزارت نيرو سهم آب هر يك از استان و هاي آذربايجان و غرب، آذربايجان و شرقي و اردبيل از رودخانه مرزي ارس در قالب حقايق جمهوري اسلامي ايران از رودخانه مذكور و براساس موازين علمي و كارشناسي مشخص شده است.

وي با تاكيد بر اينكه وزارت نيرو تصميم جديدي در مورد تغيير سهم استان و هاي اتخاذ نكرده و برنامه و اي هم براي تجديد نظر در اين بخش ندارد، يادآور شد: طرح مطرح شده در مصوبه شوراي اقتصاد پروژه جديدي نيست، بلكه مطالعات آن از سال 1385 شروع و در اواخر دولت دهم به طور رسمي كلنگ و زني شده و در قالب يكي از طرح و هاي مصوب و مندرج در قوانين بودجه سنواتي به اجرا گذاشته شد.

ميداني خاطرنشان كرد: مصوبه شوراي اقتصاد صرفاً براي تأمين منابع مالي مورد نياز تكميل و ادامه پروژه مذكور به منظور تأمين كمبود نيازهاي شرب و صنعت تعدادي از شهرهاي استان آذربايجان و شرقي از جمله تبريز، مرن، شبستر، صوفيان و همچنين شرب روستاهاي واقع در محدوده اين منطقه انجام شده است.

وي تصريح كرد: آب تخصيص يافته به اين پروژه در سقف سهم استان آذربايجان شرقي بوده و به هيچ و وجه منجر به افزايش سهم آب استان آذربايجان و شرقي از رودخانه ارس نخواهد شد.

معاون وزارت نيرو در پايان از تامامي مسئولان و نمايندگان استان و هاي ذي و نفع در آب رودخانه ارس درخواست كرد در صورت وجود هرگونه ابهام و سوال در اين خصوص به مسئولان وزارت نيرو مراجعه كنند تا ضمن كمك به تنوير افكار عمومي از ايجاد هرگونه تشويش و نگراني بي و مورد و همچنين از بروز اختلاف در بين مردم منطقه جلوگیری شود.